

УДК 339.9

ЧЕРГОВИЙ РАУНД ПЕРЕГОВОРІВ КРАЇН-ЧЛЕНІВ СОТ І ГІПОТЕТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ НА УМОВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ЗОКРЕМА

Андрійчук В. Г.

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри світової економіки та міжнародної економічної інтеграції Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії наук Вищої школи України.

Іванов Є. І.

Аспірант кафедри світової економіки та міжнародної економічної інтеграції Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі.

Анотація. Незважаючи на численні протиріччя в рамках СОТ, що зумовлювали її не-ефективність в регулюванні глобального торговельного середовища на початку ХХІ ст., дев'ята Міністерська конференція в м. Балі у грудні 2013 р. завершилась підписанням відповідного пакета домовленостей щодо подальшої лібералізації міжнародної торгівлі. Сільське господарство, спрощення митних процедур та надання преференцій найменш розвинутим країнам стали основними сферами, в яких було досягнуто спільної точки зору поміж усіма членами СОТ.

В статті проаналізовано передумови підписання Балійського пакета, положення трьох основних блоків угоди, визначено їх роль і вплив на лібералізацію та розвиток світової торгівлі. Охарактеризовано виклики, що стоять перед інститутом багатосторонніх переговорів в торгівлі на сучасному етапі. Досліджено виклики та можливості, що постають перед Україною у зв'язку з набуттям чинності нових правил регулювання міжнародної торгівлі на наднаціональному рівні.

Ключові слова: СОТ, Балійський пакет, Доха-раунд, «Група-33», експортні субсидії, «зелена скринька», продовольча безпека, найменш розвинуті країни.

Постановка проблеми. Основним викликом для функціонування сучасної системи міжнародних економічних організацій (у тому числі й для СОТ) є зменшення їх впливу на розвиток світової економіки, а зокрема щодо СОТ – втрата своєї провідної ролі у становленні глобального торговельного середовища. Це пов'язано, в першу чергу, з глибинними протиріччями серед широкого кола країн-членів цієї організації та з визначальним впливом на міжнародні економічні відносини світової фінансово-економічної кризи.

Хоча підписаний 7 грудня 2013 р. за результатами дев'ятої Міністерської конференції у м. Балі пакет домовленостей (так званий Балійський пакет) є показовим винятком із зазначених тенденцій. Адже відбулася, по суті, перша з 1995 р. (коли за підсумками Уругвайського раунду була створена сама СОТ) глобальна домовленість між усіма без винятку учасниками організації, що потребує всебічного аналізу та наукової оцінки.

Зазначений пакет домовленостей щодо вдосконалення системи регулювання міжнародної торгівлі на глобальному рівні має певний потенціал вплинути на подальший розвиток низки економік світу й передусім в країнах, що розвиваються. Поряд з іншими факторами, він здатний внести корективи у сучасний ландшафт глобального торговельного середовища, що висуває нові вимоги до вітчизняної зовнішньоторговельної полі-

тики як інструменту забезпечення максимальних вигод та мінімізації ризиків для української економіки від очікуваних змін.

Мета статті – проаналізувати сутність досягнутих домовленостей між країнами-членами СОТ за підсумками Дев'ятої конференції міністрів торгівлі в м. Балі, визначити загальну успішність та результативність переговорного процесу в рамках СОТ та дослідити виниклі можливості та виклики для України внаслідок набуття чинності нових правил глобальної торгівлі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню характерних особливостей функціонування СОТ в контексті розвитку глобального торговельного середовища присвячено роботи як провідних науково-дослідних інститутів [1], так і вітчизняних вчених-економістів, зокрема А. С. Філіпенка [2], О. І. Шниркова [3], І. В. Бураковського [4], Т. М. Циганкової [5], І. Іващук [6] та ін. Однак аналіз результатів переговорів СОТ в Балі ще не мав належного висвітлення у вітчизняній науковій літературі. З огляду на це постає також питання визначення можливих наслідків від набуття чинності пакету домовленостей і для України як однієї зі сторін, що доєдналася до угоди.

Основні результати дослідження. Функціонування в СОТ потужних груп впливу з діаметрально протилежними позиціями та інтересами у поєднанні з амбітними цілями раунду багатосторонніх переговорів «Доха-розвиток» (розпочато ще у 2001 р.) щораз призводили до провалу переговорного процесу впродовж 12 років, під час яких відбулося 8 Міністерських конференцій.

Значною мірою цьому сприяв і продовжує сприяти сам формат СОТ, яка станом на січень 2014 р. налічує 160 країн світу. Такий формат передбачає наявність в рядах організації країн з різними інтересами, зовнішньоекономічними пріоритетами, економічним потенціалом і рівнем розвитку, що створює передумови для набуття державами різного рівня розвитку взаємовигідної позитивної результативності від участі в СОТ, а отже, й від реалізації їхньої зовнішньоторговельної політики. Очевидно, що знайти спільну позицію та ухвалити одностайне рішення при наявності таких протиріч навряд чи можливо.

Як наслідок, найвагоміші досягнення щодо зняття торгових обмежень на початку ХХІ ст. відбуваються на двосторонньому або регіональному рівнях в рамках укладання угод про преференційну торгівлю чи зону вільної торгівлі. Якщо до періоду реорганізації ГАТТ в СОТ у 1994 р. між країнами світу було укладено всього 37 угод про ЗВТ (а лібералізація міжнародної торгівлі відбувалася здебільшого за рахунок багатосторонніх переговорів), то станом на даний час таких угод укладено понад 200 [7, с. 1]. Кожна країна-член СОТ наразі є учасником хоча б однієї регіональної чи двосторонньої угоди про надання преференцій в торгівлі.

Однак попри низку невдач та загальний скептицизм щодо можливості СОТ здійснювати реальний вплив на процеси лібералізації міжнародної торгівлі, результати дев'ятого засідання Міністерської комісії СОТ у м. Балі (Індонезія) в рамках Доха-раунду (відбувалось з 3 по 7 грудня 2013 р.) засвідчили, що можливості світової спільноти знаходити взаємовигідні рішення щодо усунення бар'єрів у русі товарів і послуг наразі не є вичерпаним.

Успіх підписання Балійського пакету став можливим насамперед завдяки відмові від принципу «все або нічого», завдяки чому було досягнуто домовленості з окремих питань, які були внесені у порядок денний раунду «Доха-розвиток». Таким чином, Балійський пакет являє собою той мінімум, щодо якого всі сторони змогли дійти компромісу. Він містить напрацювання, що стосуються [8]:

1. змін і доповнень до Угоди про сільське господарство 1994 р. відносно експортних субсидій в контексті забезпечення продовольчої безпеки, а також щодо встановлення тарифних квот на сільськогосподарську продукцію для країн, що розвиваються;

2. спрощення митних процедур і забезпечення прозорішого та сприятливішого для суб'єктів зовнішньоторговельної діяльності функціонування митних служб;

3. надання найменш розвинутим країнам низки преференцій у сфері обкладання митними тарифами, встановлення квот та правил визначення походження товарів.

Домовленості з приводу сільського господарства є основним та найбільш проблемним питанням порядку денного Дохійського раунду. Відсутність будь-яких позитивних зрушень в рамках цього раунду, а з ними й дискредитація інструменту багатосторонніх переговорів впродовж 2001-2013 рр. мали місце саме через різні точки зору західних країн і країн, що розвиваються, і низки питань, які стосуються передусім розмірів державних субсидій у сільськогосподарській сектор.

Причиною тривалих невдач у вирішенні питання субсидування у сільському господарстві під час раунду «Доха-розвиток» слід також вважати закладені в порядку денному радикальні трансформації в цій сфері. Якщо в попередньому, Уругвайському раунді, скорочення підтримки сільського господарства розвиненими країнами становило 20%, то в рамках Дохійського раунду підлягали обговоренню втричі значиміші обсяги скорочення субсидій на сільське господарство. І якщо розвинені країни погодилися зменшити витрати на експортні субсидії на 21%, то на Дохійському раунді постало питання щодо повного скасування експортних субсидій.

Несприйняття розвиненими країнами сценарію відміни субсидування експорту спричиняється тотальною залежністю їх сільськогосподарського сектора від державної допомоги. Оскільки в країнах ЄС 34% бюджету співтовариства (293 млрд. євро) виділяється на субсидії аграріям, і рівень державних субсидій у відсотках до вартості виробленої сільськогосподарської продукції в країнах ЄС становить 45%. А в Японії частка державних субсидій у вартості сільськогосподарської продукції становить 63%, Норвегії – 70%, у Швейцарії – аж 73% [9, с. 6].

У свою чергу країни, що розвиваються, також не готові йти на поступки й відкривати свої продовольчі ринки, адже це призводитиме до розорення селян і міграції десятків мільйонів людей у міста. Такі прогнози достатньо обґрунтовані, адже, наприклад, в сільському господарстві Індії зайняті 60% усіх трудових ресурсів (310 млн. чоловік), які виробляють майже п'яту частину ВВП. У Китаї в аграрному секторі працюють 43% всіх зайнятих (345 млн. чоловік), які виробляють 12% ВВП [10]. У містах цих держав швидко зростає середній клас, що змінює характер споживання продуктів. А зі збільшенням доходів міські жителі все більше переходять з рису і овочів на м'ясо, рибу. Відтак, на думку індійських і китайських політиків, це робить продовольчу безпеку (самозабезпечення за ключовими видами продуктів) пріоритетом зовнішньоторговельної політики.

Що ж до успіху переговорів у Балі з сільськогосподарського питання, то він став можливим лише в результаті задоволення низки вимог озвучених країнами, що розвиваються, та цілком прийнятних для забезпечення своїх інтересів й розвинутими державами. По-перше, домовлено збільшити перелік експортних субсидій у сільське господарство, що підпадатимуть під категорію «зеленої скриньки» (внутрішньої підтримки, яка не спотворює, або спотворює мінімально, умови міжнародної торгівлі і допускається без обмежень), на чому наполягали, в першу чергу країни «Групи-33»¹ (об'єднання з 46 країн на чолі з Індією, які мають значну кількість дрібних фермерів) та «Африканської групи». По-друге, країнам, що розвиваються, встановлено перехідний період для зменшення обсягів державного втручання в сільськогосподарську галузь, пов'язаного із забезпеченням продовольчої безпеки.

Таким чином, згідно досягнутих в на Дев'ятій міністерській конференції домовленостей «зелена скринька» Угоди СОТ про сільське господарство (що уже з дозволяла з 2006

р. допомогу держави у науково-дослідних роботах, боротьбі з хворобами та шкідниками, наданні консультаційних послуг, здійсненні інспектування, просуванні товарів на ринок, забезпеченні інфраструктури) доповнюється додатковими видами недискримінаційних державних послуг, спрямованими на розвиток сільського господарства й подолання бідності, а саме на відновлення родючості земель; збереження якості ґрунтів; забезпечення системою зрошення та допомога в боротьбі й запобіганні повеням; забезпечення програми зайнятості сільського населення; видача документів на право власності [11].

Другою вимогою зі сторони країн «Групи-33» на дев'ятій Конференції міністрів СОТ стала безкомпромісна позиція щодо питання створення запасів державою сільськогосподарської продукції для забезпечення продовольчої безпеки, що викликало напружену дискусію. Зокрема Індія в ультимативній формі поставила вимогу – якщо країни, що розвиваються, не одержать більшої гнучкості для своїх програм закупівлі продовольчих товарів, домовленості не буде досягнуто.

Предметом переговорів стала вимога країн «Групи-33» не вважати сільгосппродукцію, куплену державою за фіксованими цінами, як таку, що підпадає під визначення сукупних заходів підтримки «жовтої скриньки» для забезпечення продовольчої безпеки. В протилежному разі Індія буде змушена, як мінімум у півтора рази, перевищувати встановлений Угодою СОТ про сільське господарство ліміт субсидованих продовольчих резервів у розмірі 10% від річної вартості виробництва валової сільськогосподарської продукції. З іншого боку, багато країн висловили стурбованість тим, що харчові запаси, сформовані таким чином, можуть бути продані на світових ринках, спотворюючи міжнародну конкуренцію у торгівлі сільгосппродукцією.

Компромісним стало рішення, згідно з яким передбачається захист від судових позовів стосовно програм продовольчої безпеки до кінця 2017 р., що дає змогу країнам, які розвиваються, перевищувати передбачені обсяги запасів сільгосппродукції за рахунок продовольства придбаного державою за фіксованими цінами, без санкцій зі сторони СОТ.

Таким чином, зазначені винятки в пакеті сільськогосподарських домовленостей свідчать, що досягнення раунду «Доха-розвиток» на конференції в Балі щодо усунення експортних субсидій полягає не стільки в погодженні обмежити державне втручання в сільське господарство (що прозвучало на рівні декларацій), скільки в легалізації (переведенні до категорії дозволених) тих видів субсидій, які давно стали звичним і необхідним явищем для багатьох економік країн світу.

Розглядаючи можливі наслідки зазначених домовленостей для розвитку аграрного сектора в Україні, необхідно звернути увагу на характерні тенденції в державному субсидуванні відповідної галузі вітчизняної економіки.

Як засвідчують дані (табл. 1), останніми роками мало місце значне зменшення прямої підтримки сільського господарства, закладеної в державному бюджеті України: з 4,08 млрд. грн. у 2011 р. до 2,82 млрд. у 2012 р. та до 1,97 млрд. у 2013 р. (зменшення відповідно на 30,88 та 30,14%). Передбачені в бюджеті на 2014 р. 2,31 млрд. грн., складають менший обсяг не тільки відносно наданої сільському господарству підтримки у 2008 р. в 5,09 млрд. грн. (темп росту – 45,38%), але й навіть узгодженого між Україною та СОТ у 2008 р. максимального річного сукупного виміру підтримки сільського господарства у розмірі 3,43 млрд. грн. (темп росту – 67,29%). Тоді як ще у 2011 р., окрім інструментарію річного сукупного виміру підтримки, Україна використала й зазначений 10-відсотковий ліміт «жовтої скриньки» для субсидування річної вартості виробництва продукції сільського господарства задля забезпечення продовольчої безпеки.

Таблиця 1.
Динаміка фінансування заходів прямої підтримки аграрного сектору України
з Державного бюджету в 2011-2014 рр.

Показники	2011	2012	2013	2014
Пряма підтримка сільського господарства з державного бюджету України				
Млрд. грн.	4.08	2.82	1.97	2.31
% до загального обсягу аграрного бюджету	38.97	33.34	22.59	27.14
Темп приросту, у % до попереднього року	-	-30.88	-30.14	17.26
Темп росту, у % до 2008 р. ¹	80.16	55.40	38.70	45.38
% до граничного рівня державної допомоги ²	118.90 ³	82.22	57.43	67.29
Загальний бюджет Міністерства аграрної політики і продовольства України				
Млрд. грн.	10.47	8.45	8.72	8.51
Темп приросту, % до попереднього року	-	-19.29	3.19	-2.41

Примітки:

1. У 2008 р. обсяг прямої підтримки сільському господарству з державного бюджету склав 5,09 млрд. грн.

2. Домовлений між Україною та СОТ річний сукупний вимір підтримки сільського господарства у розмірі 3,43 млрд. грн.

3. Перевищення обумовленого обсягу підтримки сільського господарства відбулося за рахунок використання інструменту субсидування 10% від річної вартості виробництва валової продукції сільського господарства задля забезпечення продовольчої безпеки.

Укладено авторами. Джерела: [12]; [13]; [14]; [15].

Водночас спостерігається також тенденція до скорочення, як в сумарному виразі, фінансування з бюджету всього аграрного сектору (з 10,47 млрд. грн. у 2011 р. до 8,51 млрд. у 2014 р.), так і частки виділених бюджетних коштів на заходи прямої підтримки (з 38,97% у 2011 р. до 27,14% у 2014 р.). Отже, через недофінансування Україна наразі не забезпечила використання правомірного потенціалу захисту вітчизняного сільгоспвиробника на рівні 2008 р. Це робить малоімовірним використання нею заходів розширеної «зеленої скриньки» Балійського пакета. Зокрема, державним бюджетом на 2014 р., (порядком «одобрямсу» без обговорення) субсидування нововведених домовленістю в Балі позицій не передбачено.

В частині узгодженостей, що відбулися в м. Балі – так званому «пакеті сприяння торгівлі» – поставлено за мету знизити рівень бюрократизму в ході здійснення митних процедур, зробити їх прозорішими, і таким чином, як оцінюють експерти [16], прискорити торговельні потоки та зменшити витрати при проведенні зовнішньоторговельних операцій на 10% для розвинутих країн і на 15% для країн, що розвиваються. Отже, домовленості щодо спрощення міжнародної торгівлі, (за наявності кризово-рецесійних явищ в низці регіонів світу), безперечно покликані забезпечити необхідний імпульс для економічного зростання та створення нових робочих місць.

Адже, виконання положень досягнутих домовленостей, за даними, наведеними в доповіді генерального директора СОТ Роберто Азеведо [8], сприятиме щорічному зростанню світового ВВП додатково на 1 трлн. дол. США (за підсумками 2012 р. світовий ВВП становив 72,4 трлн. дол. [17]), генеруванню до 21 млн. робочих місць, зростанню на 10% експорту країн, що розвиваються, і – на 4,5% експорту розвинутих країн.

Особливий акцент в пакеті сприяння торгівлі зроблено на інтернаціоналізації малого і середнього бізнесу, оскільки саме він є найбільш уразливим перед бюрократією митних служб, діяльність яких спрямована передусім на оформлення крупних партій товарів

транснаціональних корпорацій. Також гарантується надання технічної допомоги країнам, що розвиваються, (насамперед найменш розвиненим країнам) для реалізації цих модернізаційних реформ, що допоможе їм краще інтегруватися в глобальні торговельні потоки.

Головними напрямками реалізації домовленостей щодо зменшення витрат на зовнішньоторговельні операції стануть, зокрема:

- гармонізація митної документації;
- спрощення митних процедур (зокрема, розмитнення продукції до її прибуття на митницю);
- передбачуваність положень діяльності митних служб (забезпечення чітких правил митного очищення товару, прозоре нарахування митного тарифу).

Саме пакет сприяння торгівлі, по суті, є головним досягненням переговорів у Балі, оскільки його виконання забезпечить дотримання генеральної лінії СОТ – лібералізацію міжнародної торгівлі. Хоча необхідно зауважити, що на сучасному етапі, як засвідчують дані (табл. 2), вже існує чітка диференціація країн за простотою і зручністю здійснення зовнішньоторговельних операцій.

Таблиця 2.

Середня тривалість і вартість зовнішньоторговельних операцій країн світу у 2013 р.

Країни	Експорт		Імпорт		Індекс сприйняття корупції ²
	Тривалість здійснення, дні	Вартість, дол. США ¹	Тривалість здійснення, дні	Вартість, дол. США ¹	
Венесуела	56	3490	82	3695	20
Україна	29	1930	28	2505	25
Росія	22	2615	21	2810	28
Бразилія	13	2215	17	2275	42
Румунія	13	1485	13	1495	43
Польща	17	1050	14	1025	60
США	6	1090	5	1315	73
Німеччина	9	905	7	940	78
Швеція	9	725	6	735	89
Фінляндія	9	615	7	625	89

Примітки:

1. Подана середня вартість оренди й розмитнення одного контейнера.
2. Індекс сприйняття корупції за даними організації Transparency International за 2013 р. Розраховується за шкалою від 1 до 100: вище значення показника відображає нижчий рівень корупції.

Укладено авторами. Джерела: [18]; [19].

Так, наприклад, якщо в Україні тривалість експортно-імпорتنих операцій в середньому складає 28-29 днів, то в Польщі – 14-17 днів, а в Швеції – 6-9 днів. Аналогічна послідовність простежується і в середній вартості транспортування контейнеру з продукцією через митний кордон: в країнах з невеликим рівнем економічного розвитку вона здебільшого перевищує 2000 дол. США, тоді як для більшості країн-членів ОЕСР є нижчою за 1000 дол.

Більше того, простежується певна кореляція між масштабами перепон у зовнішній торгівлі та рівнем індексу сприйняття корупції країни. Як засвідчують дані (табл. 2), США та країни Європи з індексами сприйняття корупції в діапазоні 60-89 уже спромоглися ство-

рити набагато сприятливіші умови для міжнародної торгівлі, ніж Україна з відповідним показником 25 (що ставить її на 144 місце з 177 країн світу) [19]. Таким чином, можна зробити висновок, що основною запорукою полегшення умов для агентів зовнішньої торгівлі в Україні є передусім невідкладне активне проведення внутрішніх антикорупційних реформ, без яких досягнуті домовленості на Дев'ятій міністерській конференції СОТ матимуть мінімальний, а то й зовсім не матимуть впливу на зниження вітчизняного рівня бюрократизму та непрозорості при здійсненні зовнішньоторговельних операцій.

І нарешті третя частина Балійського пакету – домовленостей так званого «пакету розвитку» – містить низку узгодженостей, щодо надання підтримки найменш розвиненим країнам, які передбачають однобічну лібералізацію режиму торгівлі послугами зі сторони розвинутих держав для цих країн, усунення тарифів і квот для товарного експорту з найменш розвинутих країн, а також необхідні кроки відносно спрощення правил походження товарів для відкриття їм нових експортних можливостей. Такий диференційований підхід щодо НРК, за оцінками країн-членів СОТ, є необхідним для забезпечення рівноваги та ефективності системи багатосторонніх переговорів.

Хоча з об'єктивної точки зору варто зазначити, що тарифні бар'єри (в сучасній системі регулювання світової торгівлі) не відіграють вагомій ролі. Оскільки середньозважена ставка митного тарифу серед розвинутих країн складає близько 4%, при цьому понад половина щорічного обсягу міжнародної торгівлі здійснюється в безмитному режимі. Квоти, як засвідчують дані (табл. 3), також не є найпоширенішими інструментом серед превалюючих за своїм впливом нетарифних заходів регулювання.

Таблиця 3.

Частка тарифних ліній та обсягу світової торгівлі охоплених окремими нетарифними заходами регулювання зовнішньої торгівлі у світі¹ в 2012 р.

Види заходів регулювання зовнішньої торгівлі	Частка тарифних ліній, охоплених відповідними нетарифними заходами, %	Частка світової торгівлі, охопленої відповідними нетарифними заходами, %
Технічні бар'єри у торгівлі	28	31
Санітарні й фіто-санітарні норми	13	14
Ліцензування та квоти	16	20
Заходи контролю за цінами ²	2	5

Примітки:

1. Показники розраховані на основі даних 29 країн Африки, Азії та Латинської Америки, що розвиваються, та Японії і Європейського Союзу.

2. Під заходами контролю за цінами слід розуміти встановлення урядом референтних та мінімальних цін, антидемпінгові та компенсаційні заходи

Укладено авторами. Джерело: [20, с. 7].

Натомість технічні бар'єри у торгівлі та санітарні й фіто-санітарні норми охоплюють значно більшу частку (41%) тарифних ліній (відповідно 28 та 13%) та в сукупності перешкоджають переміщенню значно більшої кількості найменувань товарів через кордони митних територій. Система ліцензування і квот, які не підпадають під два попередні види заходів, охоплює 20% світового обсягу імпорту, причому на квоти припадає невелика частка в цій групі. Більшість із цих 20%, як свідчать джерела [20, с. 8], складає неавтоматичне ліцензування, що застосовується здебільшого як адміністративний метод управління імпортом.

Таким чином, попри надання «пакетом розвитку» найменш розвинутим країнам певних преференцій, проблема використання основних механізмів обмеження торговельних потоків з цих країн поки що продовжує залишатися на порядку денному переговорів.

Висновки. Досягнення узгоджених домовленостей на Дев'ятій міністерській конференції СОТ стало можливим завдяки виваженому збалансуванню інтересів всіх сторін переговорів. Завдяки домовленостям щодо спрощення митних процедур розвинуті країни одержать новий імпульс для економічного зростання через активізацію міжнародної торговельно-економічної діяльності не лише транснаціональних корпорацій, але й малого і середнього бізнесу цих країн. А країни, що розвиваються, одержали сприятливі умови для розвитку власного сільськогосподарського сектора, в першу чергу, завдяки об'єднанню у неформальну коаліцію в рамках СОТ, що показало ефективність і дієвість даного механізму у відстоюванні національних економічних інтересів.

Однак попри очевидні успіхи дев'ятої Міністерської конференції з окремих питань регулювання міжнародної торгівлі, вирішення найбільш гострих та актуальних проблем – таких як усунення нетарифних бар'єрів, протиріччя між регіональними та глобальними торговельними угодами – досі залишаються поза межами впливу СОТ. Зрештою, досвід раунду «Доха-розвиток» та специфіка Балійського пакету свідчать про те, що вірогідність укладення подальших великих глобальних угод продовжує залишатися проблематичним.

З огляду на поки що недосконалу внутрішню і зовнішню торговельно-економічну політику в сферах, що стали предметом домовленостей в Балі, Україна, на наш погляд, найімовірніше, старатиметься залишитися осторонь процесів імплементації Балійського пакета, що стосується глобальних правил торгівлі, не використовуючи нові можливостей активнішого залучення в систему міжнародних економічних відносин.

Список використаної літератури

1. Клименко І. В. Три роки членства в СОТ: тенденції зовнішньої торгівлі України в посткризовий період / І. В. Клименко, О. А. Федірко, І. В. Ус. – К. : НІСД, 2011. – 72 с.
2. Філіпенко А. С. Політекономія світового господарства / А. С. Філіпенко // Журнал європейської економіки. – 2012. – № 1. – С. 3-13.
3. Шнирков О. І. Політика Європейського союзу у сфері міжнародної торгівлі: особливості сучасного етапу / О. І. Шнирков // Економічний часопис ХХІ. – 2010. – № 5. – С. 9-16.
4. Аналіз економічних наслідків вступу України до СОТ / За ред. І. Бураковського, В. Мовчан. – К. : ІЕД, 2008. – 122 с.
5. Циганкова Т. Сучасні коаліції та угруповання СОТ при формуванні глобальної торгової політики / Т. Циганкова, Г. Солодковська // Міжнародна економічна політика. – 2011. – № 12-13. – С. 22-40.
6. Іващук І. Суперечності застосування країнами інструментів захисту національних інтересів в умовах прихованого протекціонізму / І. Іващук // Схід: Аналітично-інформаційний журнал. – 2012. – № 6. – С. 30-37.
7. Fugazza M., Nicita A. On the Importance of Market Access for Trade / Marco Fugazza, Alessandro Nicita. – New York and Geneva: UNCTAD, 2011. – 35 p.
8. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.wto.org>.
9. Дем'яненко М. Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного сільського виробництва / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 3-9.

10. OECD-FAO Agricultural Outlook 2013-20. – Mode of access: <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=48183>.
11. WTO Ministerial decision of 7 December 2013 on General Services. – Mode of access: http://wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci37_e.html.
12. Закон України «Про державний бюджет України на 2011 рік» від 23.12.2010 № 2857-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>.
13. Закон України «Про державний бюджет України на 2012 рік» від 22. 12. 2011 № 4282-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>.
14. Закон України «Про державний бюджет України на 2013 рік» від 06. 12. 2012 № 5515-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
15. Закон України «Про державний бюджет України на 2014 рік» від 16. 01. 2014 № 719-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>.
16. Palmer D. WTO closes \$1T trade deal in Bali / Doug Palmer // Politico. – Mode of access: <http://www.politico.com/story/2013/12/wto-edges-closer-to-deal-on-bali-package-100783.html>.
17. Офіційний сайт Групи Світового банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>.
18. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. – Washington: World Bank, 2013. – 306 p.
19. Офіційний сайт організації Transparency International [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.transparency.org>.
20. Nicita A. A preliminary analysis on newly collected data on non-tariff measures / Alessandro Nicita, Julien Gourdon. – New York and Geneva: UNCTAD, 2013. – 24 p.

REGULAR ROUND OF WTO NEGOTIATIONS AND HYPOTHETICAL POSSIBILITY OF ITS INFLUENCE ON CONDITIONS OF WORLD TRADE AND FOREIGN TRADE OF UKRAINE IN PARTICULAR

Andriichuk V. G.

Doctor of Economics, Professor, Chair of World Economy and International Economic Integration of Ukrainian State University of Finance and International Trade; Honored Worker of Science of Ukraine, academician of the Academy of Sciences of Higher School of Ukraine.

Ivanov Y. I.

Postgraduate Department of World Economy and International Economic Integration of Ukrainian State University of Finance and International Trade.

Abstract. *Despite many contradictions within the WTO, which caused ineffectiveness in regulating the global trade environment in the early twenty-first century, Ninth Ministerial Conference in Bali on December 2013 ended with the signing of agreements on further international trade liberalization. Agriculture, customs procedures simplification and preferences for the least developed countries were the main areas in which mutual understanding among all WTO members was achieved.*

The paper analyzes the prerequisites of signing of Bali package and provisions of three main blocks of agreement; their role and influence on the development and liberalization of world trade is defined. The challenges facing the institution of multilateral negotiations in trade are

characterized. The challenges and opportunities facing Ukraine in connection with the entry into force of new rules of international trade regulation at the supranational level are investigated.

Key words: *WTO, Bali package, Doha Round, «G-33», export subsidies, «green box», food security, least developed countries.*

Referances

1. Klymenko I. V. Try roky chlenstva v SOT: tendentsiyi zovnishn'oi torhivli Ukrainy v postkryzovyi period / I. V. Klymenko, O. A. Fedirko, I. V. Us. – K. : NISD, 2011. – 72 s.
2. Filipenko A. S. Politekonomiya svitovoho hospodarstva / A. S. Filipenko // Zhurnal yevropeis'koyi ekonomiky. – 2012. – № 1. – S. 3-13.
3. Shnyrkov O. I. Polityka Yevropeis'kogo soiuzu u sferi mizhnarodnoi torhivli: osoblyvosti suchasnoho etapu / O. I. Shnyrkov // Ekonomichnyi chasopys XXI. – 2010. – № 5. – S. 9-16.
4. Analiz ekonomichnykh naslidkiv vstupu Ukrainy do SOT / Za red. I. Burakovs'koho, V. Movchan. – K : IED, 2008. – 122 s.
5. Tsyhankova T. Suchasni koalitsii ta ugrupovannia SOT pry formuvanni global'noi torhovoii polityky / T. Tsyhankova, H. Solodkovs'ka // Mizhnarodna ekonomichna polityka. – 2011. – № 12-13. – S. 22-40.
6. Ivashchuk I. Superechnosti zastosuvannia krainamy instrumentiv zakhystu natsional'nykh interesiv v umovax prykhovanoho protektsionizmu / I. Ivashchuk // Skhid: Analitychno-informaciyni zhurnal. – 2012. – № 6. – S. 30-37.
7. Fugazza M., Nicita A. On the Importance of Market Access for Trade / Marco Fugazza, Alessandro Nicita. – New York and Geneva: UNCTAD, 2011. – 35 p.
8. Ofitsiyni sait Svitovoi orhanizatsii torhivli [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://www.wto.org>.
9. Demianenko M. Y. Derzhavna pidtrymka yak faktor zabezpechennia konkurentospromozhnoho sil's'koho vyrobnytstva / M. Y. Demianenko // Ekonomika APK. – 2009. – № 9. – S. 3-9.
10. OECD-FAO Agricultural Outlook 2013-20. – Mode of access: <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=48183>.
11. WTO Ministerial decision of 7 December 2013 on General Services. – Mode of access: http://wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/desci37_e.html.
12. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2011 rik» vid 23. 12. 2010 № 2857-VI [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>.
13. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2012 rik» vid 22.12.2011 № 4282-VI [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4282-17>.
14. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2013 rik» vid 06. 12. 2012 № 5515-VI [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
15. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2014 rik» vid 16.01.2014 № 719-VII [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>.
16. Palmer D. WTO closes \$1T trade deal in Bali / Doug Palmer // Politico. – Mode of access: <http://www.politico.com/story/2013/12/wto-edges-closer-to-deal-on-bali-package-100783.html>.
17. Ofitsiyni sait Grupy Svitovoho banku [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://www.worldbank.org>.
18. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises. – Washington: World Bank, 2013. – 306 p.
19. Ofitsiyni sait orhanizatsii «Transparency International» [Electronic resource] – Rezhym dostupu: <http://www.transparency.org>.
20. Nicita A. A preliminary analysis on newly collected data on non-tariff measures / Alessandro Nicita, Julien Gourdon. – New York and Geneva: UNCTAD, 2013. – 24 p.

ОЧЕРЕДНОЙ РАУНД ПЕРЕГОВОРОВ СТРАН-ЧЛЕНОВ ВТО И ГИПОТЕТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ВЛИЯНИЯ ЕГО РЕЗУЛЬТАТОВ НА УСЛОВИЯ РАЗВИТИЯ МИРОВОЙ ТОРГОВЛИ И ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ В ЧАСТНОСТИ

Андрійчук В. Г.

Доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой мировой экономики и международной экономической интеграции Украинского государственного университета финансов и международной торговли, заслуженный деятель науки и техники Украины, академик Академии наук Высшей школы Украины.

Иванов Е. И.

Аспирант кафедры мировой экономики и международной экономической интеграции
Украинского государственного университета финансов и международной торговли.

Аннотация. *Несмотря на многочисленные противоречия в рамках ВТО, которые обусловили ее неэффективность в регулировании глобальной торговой среды в начале XXI века, Девятая Министерская конференция в Бали в декабре 2013 завершилась подписанием соответствующего пакета договоренностей о дальнейшей либерализации международной торговли. Сельское хозяйство, упрощения таможенных процедур и предоставление преференций наименее развитым странам стали основными сферами, в которых было достигнуто общей точки зрения между всеми членами ВТО.*

В статье проанализированы предпосылки подписания Балийского пакета, положения трех основных блоков соглашения, определены их роль и влияние на либерализацию и развитие мировой торговли. Охарактеризованы вызов, стоящие перед институтом многосторонних переговоров в торговле на современном этапе. Исследованы вызовы и возможности, стоящие перед Украиной в связи с вступлением в силу новых правил регулирования международной торговли на наднациональном уровне.

Ключевые слова: *ВТО, Балийский пакет, Доха-раунд, «Группа-33», экспортные субсидии, «зеленая шкатулка», продовольственная безопасность, наименее развитые страны.*